

Macià Bonafè: descobreix l'obra d'un dels tallistes més prolífics del segle XV a Catalunya

01. Cor baix de la Catedral de Barcelona | ELOI CASTELLS

Gabriel Noguera

Macià Bonafè va ser una de les figures més rellevants pel que fa a la talla en fusta al segle XV. Tot i això, segueix sent una figura poc estudiada degut a la poca quantitat d'obres seves conservades. S'han pogut documentar fins a tretze obres del taller de Bonafè, però només se'n conserven dues: el cadirat del convent de Sant Francesc, a la ciutat de Mallorca¹, i el cor baix de la Catedral de Barcelona.

No obstant això, recentment hi ha propostes que reobren el debat sobre el tallista. La més

recent és la de Joaquim Graupera, que sosté en [aquest article](#) que el conjunt de seials distribuïts per algunes de les capelles laterals de Santa Maria del Mar podrien tractar-se del cadirat tallat per Bonafè i que es creia perdut. Aquestes hipòtesis plantejades recentment conviden a revisar la historiografia sobre l'artista i a plantejar noves línies de recerca.

Sigui com sigui, el que és cert és que l'obra de Bonafè encara presenta grans llacunes malgrat la importància que va tenir al Principat i al Regne de Mallorca de mitjans del segle XV. La seva figura ens permet entendre com van funcionar alguns dels tallers tardomedie-

vals en els que el mestre es convertia en un artista-empresari capaç d'assolir diversos encàrrecs a la vegada. Mitjançant l'especialització en talla de retaules i cadirats, Bonafè va arribar a coordinar un taller capaç d'emprendre encàrrecs complexos per a diferents clients i en un ampli espai geogràfic. El seu taller coordinava la talla d'encàrrecs de forma simultània i en llocs allunyats entre si. Això requeria, sobretot, que el mestre tingués una xarxa d'homes de confiança capaços de tirar endavant projectes en absència seva que seguien les directrius establertes per la seva traça.

En el contracte per al cadirat del convent de framenors a la ciutat de Mallorca, per exemple, s'hi especifica que el tallista hauria d'aportar els materials necessaris i s'hi estableix un termini de temps per a finalitzar l'obra. També s'hi esmenta que els franciscans ofereixen allotjament i manutenció al mestre i a dos ajudants més que es van desplaçar amb Bonafè fins a Mallorca (Llompard, 1973).

Mitjançant l'especialització en talla de retaules i cadirats, Bonafè va arribar a coordinar un taller capaç d'emprendre encàrrecs complexos.

01. Del cadirat de Sant Francesc de Mallorca es conserven 32 cadires al cor alt del convent dels framenors i 22 a l'església parroquial de Porreres. Algunes notícies permeten deduir que una part del cor es va moure a l'absis del mateix convent l'any 1611 (Garí, 1990) i que els seials en pitjor estat de conservació van ser enviats a la nova parròquia de Porreres vers el 1728 (Barceló, 1989).

02. Sant Jaume. Detall de la talla del cadirat. | GABRIEL N.

Sens dubte, la capacitat d'ampliar i adaptar el seu taller a les necessitats de cada encàrrec va ser la que li va permetre gestionar comandes de forma simultània.

Això ho veiem quan encara no havia acabat el cadirat del convent franciscà de la ciutat de Mallorca (1447-1455), que Bonafè va assumir també l'encàrrec dels cadirats de Sant Francesc i Santa Maria de Vilafranca del Penedès (1451) i el cadirat del convent de Sant Agustí a Barcelona (1452).

Pel que fa a l'estil de la seva obra, s'acostuma a dividir en dues etapes. La primera correspon a un període on es mostren figures de cànon curt, plecs densos i rostres arrodonits. En aquest s'hi adscriuen el cadirat de Sant Francesc de Mallorca, el de Santa Maria del Mar de Barcelona i el cor de la Catedral de Vic.

Durant la segona etapa creativa de Bonafè, fruit de les influències nòrdiques, hi prolifera la representació de rostres en primer pla, molt expressius i de gran detallisme. Un bon exemple d'aquesta etapa el trobem al cor baix de la Catedral de Barcelona o en

encàrrecs fets anteriorment per al convent franciscà i la parròquia de Santa Maria, a Vilafranca del Penedès.

Un aspecte important que cal tenir en compte del taller de Bonafè és la importància dels seus clients, que ens indiquen el gran prestigi del que gaudia. Els encàrrecs van anar a parar a les catedrals de Barcelona, Manresa i Vic, els convents franciscans de la ciutat de Mallorca i de Vilafranca del Penedès, per citar-ne alguns.

Malgrat aquesta importància, doncs, la figura de Bonafè presenta encara moltes incògnites i cal estudiar millor les propostes recents que reobren el debat sobre el tallista. Per exemple, l'article de Joaquim Graupera ens convida a replantejar les dues etapes estilístiques en què tradicionalment s'ha dividit l'obra de Bonafè, ja que en aquest primer encàrrec hi apareixerien els rostres en primer pla que fins ara s'havien entès com un "gir flamenquitant" en la trajectòria del tallista.

Així doncs, les últimes aportacions en l'estudi de Bonafè ens encoratgen a repensar Bonafè i a redescobrir la seva obra amb nous ulls. ➤

Barceló, M. (1989) *L'Església parroquial de Porreres. Notes historico-artístiques*. Palma de Mallorca, Institut d'Estudis Baleàrics.

Garí, J. L. (1990) *Iglesia y claustro de San Francisco*. Palma, Taller Gràfic Ramon.

Graupera, J. (2016) *Noves descobertes sobre el cor gòtic desaparegut de Santa Maria del Mar*. A: Lambard: *Estudis d'Art Medieval*, Vol 25. 249-268.

Juan, A. (2014) *La Actividad escultòrica de Huguet Barxa, Nuevas perspectivas*. A: *Archivo Español de Arte*, Vol 87, N° 374. 210-228.

Llombart, G. (1973) *Miscelánea de arquitectura y plástica sacra mallorquina. Siglos XIII-XIV*. *Analecta Sacra Tarraconensis*. N° 43. 83-114.

López, L. (2007) *Macià Bonafè i altres tallistes del s.XV*. Pladevall, A (Ed), *L'Art Gòtic a Catalunya; Escultura II (190-199)*. Barcelona, Enciclopèdia Catalana.

Terés, M. R. (1986) *Macià Bonafè y el coro de la catedral de Barcelona: nuevas consideraciones en torno a su intervención*. *Boletín Museo e Instituto Camón Aznar*, 24. 65-85.